

Zaslíbení

Texty na tento týden

Genesis 22–25

Základní verš

„Abraham byl stařec pokročilého věku. Hospodín mu ve všem požehnal.“ (Gn 24,1)

Jak Bůh slíbil, Sára nakonec porodila Abrahamovi syna, „ačkoli byl stár“ (Gn 21,2), a dal mu jméno Izák (viz Gn 21,1–5). Ale příběh o Abrahamovi tím zdaleka neskončil. Celý příběh vrcholil ve chvíli, kdy Abraham bere svého syna na horu Mórija, aby ho tam obětoval. Izáka však nahradil beran (Gn 22,13), který vyjadřoval Boží závazek požehnat národy prostřednictvím Abrahamova „potomka“ (Gn 22,17,18). Tímto potomkem byl samozřejmě Ježíš (Sk 13,23). V tomto úžasném (a v některých ohledech i znepokojujícím) příběhu jsou tak odhaleny mnohé důležité aspekty plánu spasení.

Ať už je poselství tohoto příběhu jakkoli hluboké, Abrahamova rodina musela být Boží výzvou otřesena a budoucnost nebyla jasná. Sára po obětování na hoře Mórija zemřela (Gn 23) a Izák byl stále svobodný a bezdětný.

Abraham pak převzal iniciativu a zajistil pro svého syna „správnou“ budoucnost. Zařídil manželství Izáka s Rebekou (Gn 24), která mu porodila dva syny (Gn 25,21–23). Sám Abraham se oženil s Ketúrou, která mu dala mnoho dětí (Gn 25,1–6). Tento týden budeme sledovat Abrahamův příběh až do konce jeho života (Gn 25,7–11).

Osnova lekce

Tato lekce je již třetí v pořadí, ve které sledujeme životní osudy Abrahama. Tentokrát se zaměříme na události od narození jeho vytouženého syna Izáka až do závěru jeho života.

- Gn 22,1–8: Hora Mórija (neděle)
- Gn 22,7–18: Hospodín si opatří (pondělí)
- Gn 23,1–6: Smrt Sáry (úterý)
- Gn 24,1–9: Manželka pro Izáka (středa)
- Gn 24,67–25,8: Manželka pro Abrahama (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

HORA MÓRIJA

¹Po těch událostech chtěl Bůh Abrahama vyzkoušet. Řekl mu: „Abrahame!“ Ten odvětil: „Tu jsem.“
²A Bůh řekl: „Vezmi svého jediného syna Izáka, kterého miluješ, odejdi do země Mória a tam ho obětuj jako oběť zápalnou na jedné hoře, o níž ti povím!“³Za časného jitra osedlal tedy Abraham osla, vzal s sebou dva své služebníky a svého syna Izáka, naštipal dříví k zápalné oběti a vydal se k místu, o němž mu Bůh pověděl. ⁴Když se Abraham třetího dne rozhlédl a spatřil v dále to místo, ⁵řekl služebníkům: „Počkejte tu s oslem, já s chlapcem půjdeme dále, vzdáme poctu Bohu a pak se k vám vrátíme.“⁶Abraham vzal dříví k oběti zápalné a vložil je na svého syna Izáka; sám vzal oheň a obětní nůž. A šli oba pospolu. ⁷Tu Izák svého otce Abrahama oslovil: „Otče!“ Ten odvětil: „Copak, můj synu?“ Izák se otázel: „Hle, oheň a dříví je zde. Kde však je beránek k zápalné oběti?“⁸Nato Abraham řekl: „Můj synu, Bůh sám si vyhlédne beránka k oběti zápalné.“ A šli oba spolu dál. (Gn 22,1–8)

Osobní studium

Přečti si texty Gn 22,1–13 a Žd 11,17. Jaký význam měla popisovaná zkouška? Jaká ponaučení vyplývají z této ohromující události?

22. kapitola Genesis se stala klasikou světové literatury a inspirovala nejen teology, ale i filozofy a umělce. Význam Boží zkoušky je však obtížné pochopit. Vždyť Boží výzva Abrahamovi byla v příkrém rozporu s pozdějším biblickým zákazem lidských obětí (Lv 18,21). A nejen to. Boží příkaz šel přímo proti zaslíbení věčné smlouvy o množství Abrahamova potomstva (Gn 15,5). Abraham totiž věřil, že smlouva se naplní právě prostřednictvím Izáka.

Proč ho tedy Bůh vyzval, aby Izáka obětoval? Proč ho zkoušel tak ohromujícím způsobem?

Biblický pojem „zkoušet“ (v hebrejštině *nissa*) zahrnuje dvě protikladné myšlenky. Hovoří o soudu, který zjišťuje, co se nachází v srdci „zkoušeného“ (Dt 8,2; srov. s Gn 22,12), a zároveň přináší ujištění o Boží milosti vůči „zkoušeným“ (Ex 20,18–20).

Abrahama přivádí víra v Boha k tomu, že riskuje ztrátu „budoucnosti“ (svého potom-

stva). A protože mu důvěřuje, udělá to, co Bůh požaduje, bez ohledu na to, jak nepochopitelně se celá situace jeví. Vždyť co je víra, ne-li důvěra v to, co nevidíme nebo čemu zcela nerozumíme?

V otázce víry nejde primárně o naši schopnost dávat Bohu a obětovat se mu, i když i to nepochybně důležité je (Ř 12,1). Tím nejdůležitějším je však naše schopnost důvěřovat Bohu a přijímat jeho milost s vědomím, že si ji ničím nemůžeme zasloužit.

Tato pravda se potvrdila v následujících událostech. Všechny Abrahamovy činy, jeho horlivost, jeho strastiplná cesta se synem, dokonce ani jeho připravenost poslechnout a nabídnout Bohu to nejlepší ze sebe, ho nemohly zachránit. Proč? Protože sám Hospodin poskytl na zamýšlenou oběť berana, který ukazoval na jedinou Abrahamovu naději na záchranu – na Ježíše.

Abraham tedy určitě pochopil podstatu milosti. Nezachraňují nás naše skutky pro Boha, ale Boží dílo pro nás (Ef 3,8; porovnej s Ř 11,33). To samozřejmě není v rozporu se skutečností, že máme konat skutky víry, jak to ve svém životě dělal právě Abraham (viz Jk 2,2–23).

Aplikace

Čím tě inspiruje a k čemu tě vede uvažování o příběhu Abrahama a Izáka na vrchu Mória? Jak se projevuje víra ve tvém životě?

HOSPODIN SI OPATŘÍ

⁷Tu Izák řekl svému otci Abrahamovi: „Otče?“ Abraham řekl: „Tady jsem, synu.“ Izák řekl: „Zde je oheň a dříví, ale kde je beránek k zápalné oběti?“⁸ Abraham odpověděl: „Bůh si opatří beránka k zápalné oběti, můj synu...“

¹⁴A Abraham pojmenoval ono místo: „Hospodin opatří“. Odtud se dodnes říká: „Na hoře Hospodinově se opatří.“¹⁵Hospodinův anděl zavolal z nebes na Abrahama podruhé¹⁶a řekl: „Při sobě jsem přísahal, je Hospodinův výrok: Protože jsi učinil tuto věc a neodepřel jsi mi svého jediného syna,¹⁷proto tě jistě požehnám a tvé símě velice rozmnožím jako nebeské hvězdy a jako písek na mořském břehu. Tvé símě zdědí bránu svých nepřátel.¹⁸Ve tvém semeni si budou žehnat všechny národy země, protože jsi mne uposlechl.“ (Gn 22,7.8.14–18; ČSP)

Osobní studium

Jak podle úvodních veršů (Gn 22,7.8.14–18; ČSP) Bůh splnil své zaslíbení, že se postará? O co se postaral?

Když se Izák ptal na obětní zvíře, Abraham odpověděl velmi neobvykle: „Bůh si opatří beránka k zápalné oběti, můj synu“ (Gn 22,8; ČSP). Hebrejská slovesná forma však může také znamenat „Bůh se poskytne jako beránek“. Sloveso „poskytnout se“ (*jire-lo*) se používá způsobem, který může znamenat „poskytnout sebe“.

Tento příběh odhaluje podstatu plánu spasení, v němž samotný Hospodin trpí a platí trest za naše hříchy!

Uvažuj o textech J 1,1–3 a Ř 5,6–8. Jak nám tyto verše pomáhají porozumět tomu, co se stalo na kříži, jehož předobrazem byla oběť na hoře Mórija?

Události na hoře Mórija se odehrály dlouho před Ježíšovým ukřižováním. Abraham uviděl, že se „jeden beran zachytil za rohy v houštině“ (Gn 22,13; ČSP). Tento beránek ukazoval přímo na Ježíše. On je tím, koho „uviděl“ Abraham, jak vysvětluje později: „Na hoře Hospodinově se uvidí“ (Gn 22,14). Sám Ježíš poukázal na Abrahamovo prorocké vyjádření, když řekl: „Váš otec Abraham zajásal, že spatří můj den; spatřil jej a zardoval se“ (J 8,56).

„Úzkost, kterou během ponurých dnů této hrozná zkoušky Abraham prožil, dopustil Bůh proto, aby mohl patriarcha pochopit něco z velké oběti, kterou přinese Bůh pro vykoupení lidstva. Žádná jiná zkouška nemohla Abrahamovi způsobit taková vnitřní muka jako obětování jeho syna. Bůh vydal svého Syna na hrůzoplnou a potupnou smrt.“ (PP 154; NUD 68)

Aplikace

Jak nám příběh z hory Mórija pomáhá lépe porozumět tomu, co se stalo na kříži a co Bůh za nás vytrpěl? Jaká by měla být naše odpověď na to, co pro nás Bůh vykonal?

SÁŘINA SMRT

¹Sára byla živa sto dvacet sedm let; to jsou léta Sářina života. ²Zemřela v Kirjat-arbě, což je Chebrón v kenaanské zemi. Abraham přišel, aby nad Sárrou nařikal a oplakával ji. ³Pak od zemřelé vstal a promluvil k Chetejcům: ⁴„Jsem tu u vás host a přistěhovalec. Dejte mi u vás do vlastnictví hrob, kam bych zemřelou pohřbil.“ ⁵Chetejci Abrahamovi odpověděli: ⁶„Slyš nás, pane. Jsi mezi námi jako kníže Boží; pochovej svou zemřelou v nejlepším z našich hrobů. Nikdo z nás ti neodepře svůj hrob, abys mohl zemřelou pohřbit.“ (Gn 23,1–6)

Osobní studium

Ve verši Gn 22,23 se dozvídáme o narození Rebeky, která se později stala manželkou Izáka (Gn 24). Podobně zpráva o smrti a pohřbení Abrahamovy manželky Sáry (Gn 23) předchází jeho manželství s Ketúrou. (Gn 25,1–4).

Přečtěte si Genesis 23. kapitolu. Jaké poselství přináší příběh Sářiny smrti a pohřbu v souvislosti s naplněním Božího zaslíbení Abrahamovi?

Zmínka o smrti Sáry bezprostředně po příběhu o obětování Izáka může naznačovat, že na ni události, při kterých její syn téměř přišel o život, měly velký vliv. Sára byla vlastně také součástí „zkoušky“, které byl vystaven její manžel, podobně jako byla spolu s ním při jeho selhání (Gn 12,11–13).

Sára nebyla typem člověka, který by mlčel o důležitých nebo znepokojivých skutečnostech (srovnej s Gn 16,3–5; Gn 18,15; Gn 21,9,10). Její nepřítomnost a mlčení v příběhu oběto-

vání Izáka, a dokonce její smrt po této dramatické události, hovoří o její zainteresovanosti v celém příběhu více, než by o tom mluvila její fyzická přítomnost. I zmínka o jejím vysokém věku (Gn 23,1), která koreponduje s Abrahamovým stářím (Gn 24,1), ukazuje důležitost Sáry v celém příběhu.

Sára je totiž jedinou ženou ve Starém zákoně, u níž se uvádí počet let jejího života. Skutečnost, že se kapitola nezaměřuje na Sářinu smrt, ale na koupi jejího hrobu, zdůrazňuje její propojení se zaslíbenou zemí.

Již zmínka o tom, že zemřela „v kenaanské zemi“ (Gn 23,2), zdůrazňuje důležitost toho, že zemřela v Bohem zaslíbené zemi. Sarah je první z Abrahamova rodu, kdo zemřel a byl pohřben v zemi zaslíbené. Abrahamovy obavy z toho, že je zde „host a přistěhovalec“ (Gn 23, 4), i jeho intenzivní jednání s Chetejci ukazují, že Abraham měl nejen zájem o získání hrobu, ale především o řešení trvalého bydlení v zemi.

Aplikace

Uvažuj o verši Gn 23,6. Jakou pověst měl podle tohoto textu Abraham? Jak to může souviset s úkolem, který mu svěřil Hospodin?

MANŽELKA PRO IZÁKA

¹Abraham byl stařec pokročilého věku. Hospodin mu ve všem požehnal. ²I řekl Abraham služebníkovi, správci svého domu, který vládl všim, co mu patřilo: „Polož ruku na můj klín. ³Zavazují tě přísahou při Hospodinu, Bohu nebes a Bohu země, abys nebral pro mého syna ženu z dcer Kenaanců, mezi nimiž sídlím. ⁴Půjdeš do mé země a do mého rodiště a vezmeš odtamtud ženu pro mého syna Izáka.“ ⁵Služebník mu na to odpověděl: „Co když mě ta žena nebude chtít následovat sem, do této země? Mám tvého syna zavést zpátky do země, z níž jsi vyšel?“ ⁶Abraham řekl: „Chraň se tam mého syna zavést!“ ⁷Hospodin, Bůh nebes, který mě vzal z domu mého otce a z mé rodné země, promluvil ke mně a přísahal mi, že tuto zemi dá mému potomstvu; on sám vyšle před tebou svého posla, a ty budeš moci vzít odtamtud ženu pro mého syna. ⁸Kdyby tě snad ta žena nechtěla následovat, budeš své přísahy zproštěn. Jen tam mého syna nezaváděj!“ ⁹I položil služebník ruku na klín svého pána Abrahama a odpřísáhl mu to. (Gn 24,1–9)

Osobní studium

Genesis 24 vypráví příběh o svatbě Izáka po smrti Sáry. Tyto dva příběhy spolu souvisí. Proč Abrahamovi tak velmi záleželo na tom, aby si jeho syn nevzal za ženu Kenaanku?

V předchozí kapitole jsme se dozvěděli o Abrahamově úsilí získat půdu, ve které by pohřbil svou manželku. Jeho úsilí souviselo s Božím slibem, že jeho potomkům dá zaslíbenou zemi. Nyní Abraham trvá na tom, aby se ani Izák neusadil mimo zaslíbenou zemi (Gn 24,7,8). Izák si přivádí svou nevěstu do Sářina stanu a v Rebece nachází „útěchu po smrti své matky“ (Gn 24,67). Tato zmínka nás vrací zpět k Sářině smrti a poukazuje na Izákovu bolest ze ztráty matky.

Příběh je plný modliteb a naplnění modliteb a je obohacen o lekce o Boží prozřetelnosti a lidské svobodě. Začíná Abrahamovou modlitbou. Přísaha „při Hospodinu, Bohu nebes a Bohu země“ (Gn 24,3) činí z této modlitby vyznání, že Bůh je Stvořitel (Gn 1,1; Gn 14,19) s přímým vlivem na narození Abrahamových potomků včetně samotného Mesiáše.

Tento „Hospodin, Bůh nebes“, který vyvedl Abrahama z domu jeho otce, pošle svého „posla“ – „anděla“ (ČSP) z nebe (Gn 24,7). Bůh ovládající vesmír, povolá anděla, který zachránil Izáka na hoře Mória (Gn 22,11), aby vedl zúčastněné i v otázce Izákova manželství.

Abraham však počítá s možností, že mladá žena neodpoví na Boží volání. Přestože je Bůh mocný, nenutí lidi, aby ho poslouchali. Přestože Božím plánem pro Rebeku je, aby následovala Eliezera, má svobodu volby. Je tedy možné, že Rebeka odmítne vzít si Izáka. A pokud by se tak rozhodla, nikdo ji nebude k takovému kroku nutit.

Vidíme zde tedy další příklad velkého tajemství: Bůh nám lidem dává svobodnou vůli. Dává nám svobodu rozhodovat se. Svobodu, po které nebude šlapat. (Pokud by to udělal, nešlo by o svobodnou vůli.) A navzdory realitě lidské svobodné vůle a mnoha špatným rozhodnutím, která lidé se svou svobodnou vůlí dělají, můžeme důvěřovat, že Boží láska a dobrota nakonec zvítězí.

Aplikace

Proč je útěchou vědět, že ačkoli ne všechno, co se děje, je Boží vůlí, je stále svrchovaným vládcem? Jak nám proctví (například Da 2) potvrzují tuto skutečnost?

MANŽELKA PRO ABRAHAMA

Izák pak uvedl Rebečku do stanu své matky Sary. Vzal si ji a stala se jeho ženou. A zamiloval si ji. Tak našel útěchu po smrti své matky. (Gn 24,67)

¹Abraham si vzal opět ženu; jmenovala se Ketúra. ²Porodila mu Zimrána a Jokšana, Medána a Midjána, Jišbáka a Šúacha. ³Jokšan zplodil Šebu a Dedána. Synové Dedánovi byli Ašúrejci a Letúšejci a Leumejci. ⁴Midjánovi synové byli Éfa a Efer a Chanók, Abída a Eldáa. Tí všichni jsou synové Ketúřini. ⁵Abraham však všechno, co měl, odkázal Izákovi. ⁶Synům svých ženin, které měl, dal dary a ještě za svého života je poslal od svého syna Izáka pryč na východ, do země východní. ⁷Toto jsou léta Abrahamova života, jichž se dožil: sto sedmdesát pět let. ⁸I zesnul Abraham a zemřel v utěšeném stáří, stár a sytý dnů, a byl připojen k svému lidu. (Gn 25,1–8)

Osobní studium

Jaký význam mají podle úvodních veršů poslední události v Abrahamově životě?

Po Sárině smrti se Abraham znovu oženil. Určitě i on našel útěchu, podobně jako Izák (Gn 24,67). V myslí patriarchy však musela být určitě stále živá vzpomínka na Sárú.

Totožnost jeho nové manželky však není jasná. Skutečnost, že kronikář spojuje Ketúřiny syny se syny Hagar bez uvedení Ketúřina jména však naznačuje, že by to mohla být (jak někteří naznačují) Hagar. Je také důležité, že Abraham zachází se syny obou žen stejně: posílá je pryč, daleko od Izáka, aby se vyhnul jakémukoli duchovnímu vlivu, a jasně rozlišuje mezi svým synem se Sárú a ostatními syny.

Zatímco „všechno, co měl, odkázal Izákovi“ (Gn 25,5), synům svých ženin (konkubín; ČSP) „dal dary“ (Gn 25,6). Text může naznačovat, že Ketúřino postavení bylo podobné jako postavení Hagar. To, že Ketúra může být Hagar, také vysvětluje jemnou narážku na památku Sary dříve, než došlo k jeho manželství s Ketúrou – Hagar.

Zajímavé je, že ve verších Gn 25,1–4.12–18 je uveden nejen seznam dětí, které měl

Abraham s Ketúrou, ale také seznam Izmaelových dětí. Cílem genealogie následující po Abrahamově manželství s Ketúrou, která mu dala šest synů, v porovnání s jeho dalšími dvěma syny (Izákem a Izmaelem), je pravděpodobně poskytnout bezprostřední důkaz o plnění Božího zaslíbení, že Abraham bude otcem mnoha národů.

Druhý rodokmen se týká potomků Izmaela, ze kterého vyšlo dvanáct kmenů (srovnej s Gn 17,20), tedy stejně jako později z Jákoba (Gn 35,22–26). Boží smlouva se však týkala Izákova potomstva (Gn 17,21), ne Izmaelova – v tom je Písmo velmi jasné.

O Božím požehnání svědčí i zpráva o Abrahamově smrti, která je vsunuta mezi dva rodokmeny (Gn 25,7–11). Odhaluje splnění Božího zaslíbení, které dal Abrahamovi mnoho let předtím. Hospodin tehdy Abrahamovi slíbil, že bude pohřben „v utěšeném stáří“ (Gn 15,15), „stár a sytý dnů“ (srovnej s Kaz 6,3).

Hospodin tedy zůstal věrný svým zaslíbením milosti, která dal svému služebníkovvi Abrahamovi. Patriarchovu víru Písmo popisuje jako výborný, ne-li nejlepší příklad spasení z víry ve Starém zákoně (viz Ř 4,1–12).

Aplikace

Čím tě inspiruje Abrahamův životní příběh? Co na něm nejvíc obdivuješ?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Abraham byl mimořádným prorokem a Bůh s ním sdílel své plány (Gn 18,17). Hospodin vstoupil do Abrahamova života a do určité míry mu odhalil plán spasení prostřednictvím obětování vlastního Syna.

„Izák byl předobrazem Božího Syna, který se obětoval za hříchy světa. Bůh chtěl přiblížit Abrahamovi evangelium jako dobrou zprávu o spasení člověka. Aby to správně pochopil, aby se tato pravda stala pro Abrahama skutečností a aby vyzkoušel jeho víru, požádal Abrahama, aby zabil svého milovaného syna Izáka. Všechn smutek a agónie, které Abraham prožil v této temné a hrozné zkoušce, to vše hluboce zapůsobilo na jeho porozumění plánu vykoupení padlého člověka. Z vlastní zkušenosti pochopil, jak nevyslovitelné bylo sebezapření nekonečného Boha, který dal svého vlastního Syna na smrt, aby zachránil člověka z naprosté záhuby. Žádná jiná duševní trýzeň Abrahama se nemohla rovnat tomu, jak trpěl, když se rozhodl poslechnout Boží příkaz obětovat svého syna.“ (3T 369)

„Abraham zestárl. Přesto měl před sebou ještě jeden úkol. Izák byl Bohem určen k tomu, aby se stal strážcem Božího zákona a otcem vyvoleného lidu. Byl však dosud svobodný. Obyvatelé Kenaanu se oddávali modlářství a Bůh zakázal, aby s nimi jeho lid uzavíral manželství, protože věděl, že smíšená manželství by vedla k odpadnutí. Izák byl jemný a poddajný. Kdyby se spojil se ženou, která nectí Boha, byl by v nebezpečí, že kvůli zachování souladu obětuje zásady. Abraham byl přesvědčen, že výběr ženy pro jeho syna je nesmírně závažná záležitost. Velice si přál, aby se oženil se ženou, která by ho neodváděla od Boha. [...]

Izák důvěřoval svému otci a rád mu tuto záležitost svěřil. Věřil také, že Bůh sám bude řídit toto rozhodnutí.“ (PP 171; NUD 75)

Otázky k rozhovoru

1. Uvažujte společně o Abrahamově ochotě obětovat Izáka. Jakou víru tento příběh odhaluje? Co je na tomto příběhu úžasného, a co znepokojujícího?
2. Co je svobodná vůle? Proč by naše víra neměla smysl, kdybychom neměli svobodnou vůli? Jaké biblické příklady svobodné vůle znáte? Jak se stane, že se Boží vůle nakonec naplňuje i přesto, že lidé činí nesprávná rozhodnutí?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:
